

Částice

1. Rozdělte slova do skupin podle slovnědruhové platnosti.

protože, přesně, do, kéž, aby, že, doma, před, asi, ale, nehnutě, německy, u, se, krásně, venku, ale, v, od, jestliže, ať, vysoko, pilně, prý, zejména, pečlivě, jestliže, tady, doleva, tam, ke, ačkoli

2. Vyhledejte v textu všechny částice a vypište je.

Plž

Mluvil jsem tuhle s plžem –

a smál se mi ten plž,

že prý my lidi vržem.

A já mu řekl:

„Kuš!

My totiž máme klouby,

ať žena, nebo muž.

Vy o tom víte houby,

tak běž a nezlob už!“

Emanuel Frynta: Písničky bez muziky

3. Vyhledejte v textu částice

a) Vodní toky představují vedle cest nepochybně další důležité dopravní tepny. Historicky je u nás nákladní říční doprava doložena snad pouze na dolním toku řeky Labe. Šlo zároveň i o dopravu mezistátní, jak dokládají záznamy o placení cel z Ústí nad Labem (1075), Děčína či Litoměřic. Doloženo je rovněž využití lodí pro účely válečných výprav. Ostatní řeky pravděpodobně pro říční dopravu využívány nebyly, ale některé toky se určitě v raném feudalismu využívaly k plavení dřeva.

b) Ve středověku obnášelo cestování nepochybně řadu obtíží a bývalo opravdu zdlouhavé. Zatímco po souši urazil královský průvod za den asi 30 km, říční lodě na Rýnu dokázaly denně zvládnout 100 až 150 km.

4. Vyhledejte ve větách částice a určete, které z nich jsou přací, modální, vytykáci nebo odpověďové.

Stalo se to už dávno. Má snad někdo otázky? Ať dlouho nečekám! Eva právě přišla. Cesta k náměstí vede určitě tudy. Ano, přijdu co nejdřív. Setkali se pravděpodobně včera odpoledne. Říkala, že možná přijde. Květiny jsem před odjezdem opravdu zalila. Kéž by mě přišla navštívit! Zastavil přímo u našeho domu. Zastavila se možná u babičky. Ne, nepřišel. Je to asi pravda. On je prý nejlepší žák ze třídy. Ať zůstane doma. Budu o tom nepochybně uvažovat. Skutečně jsi na to přišel sám? To je ovšem chyba.

5. Porovnejte tučně vytištěná slova v obou sloupcích. Poznáte, čím se od sebe liší?

1.	a) To je ale nesmysl!	b) Počítal rychle, ale s chybami.
2.	a) Že to neuhodneš?	b) Myslím, že se zítra zastaví.
3.	a) Však ty nakonec přijdeš.	b) Chtěl jít odpoledne na fotbal, zůstal však doma.
4.	a) Půjdeš tam právě ty.	b) Právě přišel.
5.	a) Což takhle dát si zmrzlinu?	b) Takhle už se příště nechovej.
6.	a) On to bratr nějak udělá.	b) Až bratr přijde, on to udělá.
7.	a) To mě bolí hlava.	b) Nezapomeň na to .

9. Rozhodněte, jakým slovním druhem jsou zvýrazněná slova.

Kdyby už přestalo pršet! **Kdyby** si vzal deštník, nebyl by tak promočený. – Zdálo se mi, **že** vypadá mnohem lépe. **Že** tomu věříš? – **Vážně** tam nepůjdu. Myslel to opravdu **vážně**. – **Ona** Jana to vůbec netuší. **Ona** tam bude také? – Řekl to **přímo** jemu. Díval se mu **přímo** do očí. – Venku bylo moc **hezky**. Jen zůstaň **hezky** doma! – **Právě** připravuji večeři. To se mi **právě** nezdá. – **Aby** se nám tak pokazilo auto! Odešel dřív, **aby** stihl v televizi sportovní přenos.

6. Vytvořte s každým slovem dvojici vět tak, aby v jedné bylo slovo částicí a v druhé jiným slovním druhem.

ale, a, tak, klidně, pomalu, pěkně, však, aby

7. Zamyslete se nad uvedenými větami a doplňte do nich vhodné částice.

Rodiče mi chystají pod vánoční stromek překvapení. Dnes přišel pozdě. Před odjezdem na dovolenou jsem uklidila. Matka nesmí být o Vánocích nemocná. Naši hokejisté dnes s Finskem vyhraji. Nepůjdu tam. O tvém nápadu budu přemýšlet. O přídavných jménech jsme se učili dávno. V neděli půjdeme hrát golf. Potkali jsme ho včera. Nechci dlouho čekat.

8. Označte řádek, ve kterém není částice.

- a) Byl to ovšem omyl.
- b) Tak to bychom měli z krku.
- c) Jen když nebude pršet.
- d) Úkoly uděláme pak.

9. Označte řádek, ve kterém je slovo sotva částicí.

- a) Sotva přišel, začali jsme večeřet.
- b) To se sotva naučí.
- c) Sotva stál na nohou.